

Sammanfattning

Inledning

Legitimation för yrke inom hälso- och sjukvården är förbehållen sådana yrkesgrupper som har kvalificerade arbetsuppgifter och ett särskilt ansvar för patienternas säkerhet i vården. Socialstyrelsen är ansvarig för ett register (HOSP-registret) över dessa yrkesutövare.

Efterfrågan till uppgifter ur registret kommer från flera olika intressenter. Det grundläggande syftet med att hämta in uppgifter om hälso- och sjukvårdspersonalens behörighet är gemensamt; att på olika sätt trygga patientens säkerhet.

Uppgifterna i registret används regelbundet bl.a. av vårdgivare för att kontrollera yrkesutövares behörighet i samband med tjänstetillsättning eller för att säkerställa att behörigheter till elektronisk åtkomst till patientinformation ges till rätt personer i rätt omfattning och vid rätt tidpunkt. Varje dag sker även stora utlämnanden till Apotekens Service AB, bl.a. för att bolaget alltid ska ha helt aktuella uppgifter över behöriga förskrivare av läkemedel. Det är en förutsättning för att Apotekens Service AB ska kunna möjliggöra för öppenvårdsapoteken att kontrollera om recept är utfärdade av behöriga förskrivare. För att försäkra sig om att synintyg är utfärdade av behörig yrkesutövare använder även Transportstyrelsen regelbundet uppgifter om legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Även allmänheten vänder sig dagligen till Socialstyrelsen för att ta reda på om enskilda yrkesutövare är legitimerade eller vilken specialitet yrkesutövaren har m.m. Socialstyrelsen lämnar också ut uppgifter om enskilda yrkesutövares behörighet till utländska vårdgivare och tillsynsmyndigheter.

Nuvarande reglering i förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal ger Socialstyrelsen möjligheter att lämna ut efterfrågade uppgifter antingen manuellt eller på medium

för automatiserad behandling, t.ex. via CD-skiva eller filöverföring. Förordningen medger emellertid inte att uppgifter publiceras på internet eller att vissa aktörer ges möjlighet att själv ta del av uppgifter genom s.k. direktåtkomst.

Våra förslag innebär att Socialstyrelsen får möjligheter att göra information om de legitimerade i registret mer tillgänglig än vad som är fallet i dag. Av hänsyn till de registrerades behov av skydd för den personliga integriteten vore det emellertid olämpligt att göra det fullständiga registerinnehållet helt publikt genom t.ex. publicering på internet. Förslagen är därför anpassade efter olika aktörers behov av information och även i övrigt utformade på ett sådant sätt att de registrerades personliga integritet inte kränks.

Förslag till direktåtkomst för allmänheten

Vi anser att det ska vara lätt för patienter och närstående att ta reda på om den yrkesutövare som de möter i vården har rätt formell kompetens för sitt arbete, d.v.s. är legitimerad. Detta ligger i linje med den förstärkning av individens delaktighet och inflytande i sin hälsosituation som eftersträvas. Information är av avgörande betydelse för patientens möjlighet att utöva sitt självbestämmande och vara delaktig i vården. Såväl reglerna om krav på viss behörighet för hälso- och sjukvårdspersonal som möjligheten att återkalla denna har tillkommit till skydd för patienten.

Efter att ha vägt nyttan av att göra uppgifterna mer tillgängliga mot den risk för intrång i den personliga integriteten som en ökad tillgänglighet innebär för de registrerade föreslår vi att Socialstyrelsen ska få erbjuda allmänheten direktåtkomst till ett begränsat antal uppgifter i registret. Socialstyrelsen får göra uppgifter om namn, födelseår, yrke, specialitet samt datum för utfärdande av legitimation respektive bevis om specialistkompetens tillgängliga genom till exempel internetpublicering. Vårt förslag innebär dock att ett sådant publikt register inte får innehålla uppgifter om registrerade yrkesutövare som är föremål för beslut om prövotid, begränsad eller indragen förskrivningsrätt eller återkallad legitimation. Samtliga som innehar en legitimation kommer därmed inte att återfinnas i det publika registret. Uppgifter om sådana yrkesutövare finns förstås kvar i registret och kan precis som i dag begäras ut hos Socialstyrelsen, som kan göra ett utlämnande.

Förslaget innebär att uppgifterna i HOSP-registret blir tillgängliga på liknande sätt som i de övriga nordiska länderna och att den som söker information får reda på att yrkesutövaren är legitimerad och inte föremål för behörighetsinskränkning eller prövotid. Utländska aktörer får därmed möjlighet att själv kontrollera identitet och behörighet på i stort sett samtliga registrerade yrkesutövare.

Förslag till direktåtkomst för vårdgivare

Vårdgivaren har ansvaret för att det finns rätt kompetens i verksamheten. Det är nödvändigt att arbetsgivare (vårdgivare) lätt kan kontrollera yrkesutövarens kompetens och behörighet; både i samband med rekrytering och under löpande anställning för att kunna säkerställa att den anställda är behörig att utöva sina arbetsuppgifter och ta del av integritetskänsliga patientuppgifter.

Vi föreslår därför att Socialstyrelsen ska få erbjuda vårdgivare direktåtkomst till i princip samtliga uppgifter i registret. Förslaget ger vårdgivare möjlighet att själva direkt mot registret kontrollera enskilda yrkesutövares behörighet, men även att på en mer infrastrukturell systemnivå kontinuerligt uppdatera personalens uppgifter och status i HSA-katalogen. Katalogtjänsten HSA innehåller kvalitetssäkrade uppgifter om enheter, funktioner och personer i Sveriges kommuner och landsting samt hos privata vårdgivare. Förslaget öppnar upp för olika typer av direktåtkomst. Vårdgivare kan exempelvis erbjudas åtkomst för att direkt ta del av enstaka uppgifter i registret eller erbjudas åtkomst som ger vårdgivare möjlighet att skapa en systemlösning som gör att uppgifterna i HSA-katalogen hålls uppdaterade, t.ex. genom Inera AB:s försorg.

Förslag till direktåtkomst för Apotekens Service AB

För att få expediera ett läkemedelsrecept måste expedierande personal på apoteken veta om det är en behörig förskrivare som utfärdat receptet. Det är viktigt både för patientsäkerheten och för polisiära och samhällsekonomiska aspekter att enbart korrekt förskrivna läkemedel expedieras. För detta syfte lämnar Socialstyrelsen i dag regelbundet ut uppgifter ur HOSP-registret till Apotekens Service AB.

För att stärka patientsäkerheten, möjliggöra ett säkrare utlämnande och även höja kvaliteten på uppgifterna som hanteras föreslår vi att även Apotekens Service AB får ha tillgång till vissa uppgifter ur HOSP-registret genom direktåtkomst. Eftersom det redan i dag sker en väldigt omfattande manuell hantering och utlämnande på medium för automatiserad behandling bedömer vi att förslaget inte innebär ökade risker för intrång i de registrerades personliga integritet. Om den manuella hanteringen och ADB-utlämnandet minskar kan det snarare leda till en ännu säkrare hantering av uppgifterna, som även gagnar de registrerades behov av integritetsskydd.

Förslag till direktåtkomst för Transportstyrelsen

Befogenheten att utfärda olika intyg och utlåtanden är exempel på en sådan befogenhet som kan vara knuten till legitimationen att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen lämnar regelbundet ut uppgifter till Transportstyrelsen i syfte att kontrollera att den som utfärdat ett synintyg för körkort är legitimerad optiker. Enligt Transportstyrelsen hanteras omkring 270 000 synintyg per år.

För att möjliggöra ett säkrare utlämnande och även höja kvaliteten på uppgifterna som ligger till grund för behörighetskontroll av intyg föreslår vi att Transportstyrelsen får ha direktåtkomst till vissa uppgifter ur HOSP-registret för att göra denna kontroll. För Transportstyrelsens del innebär det att direktåtkomst endast kan komma ifråga för de legitimerade yrkesgrupper som utfärdar de intyg myndigheten har till uppgift att hantera.

Ikraftträdande

De ändringar av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och förordningen (2006:196) om register över hälso- och sjukvårdspersonal som vi föreslår ska träda ikraft den 1 januari 2013.